

Vad ungdomar gör efter gymnasieskolan

Denna PM handlar om vad ungdomar som gick ut gymnasieskolan läsåret 2008/09 gjorde under åren 2010 – 2014. Mellan dessa år är det möjligt att genom Skolverkets statistik se ungdomarnas tillträde till arbetsmarknad, vidare studier eller utanförskap från de båda.

Lsåret 2008/09 avslutade knappt 84 000 ungdomar ett studieförberedande eller yrkesförberedande program med slutbetyg med grundläggande högskolebehörighet. Fem år senare, år 2014, var 44 procent av dessa ungdomar etablerade på arbetsmarknaden och 30 procent studerade på högskola.

Huvudresultaten som presenteras i denna PM:

- Det tredje året i gymnasieskolan var avgörande för etablering på arbetsmarknaden och vidare studier.
- Hälften av ungdomarna från studieförberedande program studerade vidare på högskola.
- 60 procent av ungdomarna från yrkesförberedande program var etablerade på arbetsmarknaden fem år efter gymnasieskolan.
- Kvinnor från mansdominerade program var etablerade i lägre grad än män.
- Ungdomar födda i Sverige med utlandsfödda föräldrar studerade vidare på högskola i något större utsträckning än övriga ungdomar.

Innehållsförteckning

Ungdomar som gick ut gymnasieskolan läsåret 2008/2009	3
Sju av tio elever fick ett slutbetyg med grundläggande behörighet.....	4
Det tredje året i gymnasieskolan avgörande för etablering och vidare studier.....	4
Vad ungdomar gör ett till fem år efter gymnasieskolan.....	5
Hälften studerade vidare efter avslutat studieförberedande program	5
60 procent etablerade på arbetsmarknaden fem år efter avslutat yrkesförberedande program	6
Skillnader i etableringsstatus mellan programmen.....	7
Större andelar etablerade från yrkesförberedande program.....	7
Skillnader i etableringsstatus mellan könen	8
Liknande mönster i kvinnor och mäns verksamheter efter studieförberedande program	8
Stora skillnader mellan kvinnor och mäns verksamheter efter yrkesförberedande program	10
Kvinnor från mansdominerade program etablerade i lägre grad än män.....	10
Skillnader i etableringsstatus relaterade till svensk och utländsk bakgrund	12
Ungdomar med utländsk bakgrund etablerade i lägre grad än de med svensk bakgrund.....	12
Bilaga.....	15
Kategoriseringen av etableringsstatus.....	16

Ungdomar som gick ut gymnasieskolan läsåret 2008/2009

Från och med hösten 2014 publicerar Skolverket uppgifter om vad ungdomar gör ett, tre eller fem år efter gymnasieskolan. Uppgifterna handlar än så länge om elever som gått ut skolan enligt det tidigare regelverket (Lpf-94). Resultaten bygger på data från Statistiska centralbyråns (SCB) LISA-databas, i vilken informationen hämtas från bland annat sysselsättningsregistret, SCB:s register över personer i utbildning och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händelsedatabas.

Fokus i denna PM är ungdomar som gick ut gymnasieskolan läsåret 2008/09 med slutbetyg med grundläggande högskolebehörighet. Dessa ungdomar går att följa mellan åren 2010 – 2014. Ett centralt mått som används i denna PM är *etableringsstatus*¹ som här också benämns som ungdomars verksamhet efter gymnasieskolan. Måttet består huvudsakligen av rapporterad årsinkomst, studier och arbetslöshet hos individen.

Etableringsstatus visar om ungdomen har en:

- 1) etablerad ställning på arbetsmarknaden,
- 2) osäker ställning på arbetsmarknaden,
- 3) svag ställning på arbetsmarknaden,
- 4) studerar på högskola eller universitet,
- 5) bedriver övriga studier med CSN-stöd, t.ex. inom komvux, folkhögskola eller yrkeshögskola,
- 6) varken arbetar eller studerar. Dessa ungdomar förekommer varken med uppgift om arbetsinkomst eller är klassificerade som studerande.

Elever som gått ett individuellt program eller ett specialutformat program utan anknytning ingår inte i denna PM, men finns redovisade i rikstabeller på Skolverkets hemsida. I rikstabellerna redovisas uppgifterna om ungdomars etableringsstatus på arbetsmarknaden/studerande fördelat efter bland annat kön, program och studieresultat. Där finns även uppgifter om ungdomars etableringsstatus år 2014 för elever som avslutade gymnasieskolan läsåren 2010/11 och 2012/13.

Uppgifterna finns även presenterade per program i programblad. I programbladen visas bland annat etableringsstatus, vanligaste yrken och ämnesinriktning på högskola/universitet.

¹ För definition av måttet etableringsstatus se bilaga.

Sju av tio elever fick ett slutbetyg med grundläggande behörighet

Läsåret 2008/09 avslutade drygt 111 000 ungdomar ett studieförberedande² eller yrkesförberedande program³. Av dessa fick knappt 84 000 ett slutbetyg med grundläggande behörighet, motsvarande 75 procent. Det kan utläsas ur tabellen nedan som visar fördelningen av ungdomarnas studieresultat med fokus på om de fullföljt gymnasieskolan och om de fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet eller ej, uppdelat på kön.

Tabell 1. Population och indelning enligt studieresultat för ungdomar som gick ut gymnasieskolan från ett studieförberedande eller yrkesförberedande program läsåret 2008/09.

	Alla		Män		Kvinnor	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Slutbetyg med grundläggande högskolebehörighet	83 965	75	40 588	72	43 377	79
Slutbetyg utan grundläggande högskolebehörighet	8 918	8	5 477	10	3 441	6
Årskurs 3 utan slutbetyg	13 248	12	7 598	13	5 650	10
Högsta årskurs 2	2 952	3	1 575	3	1 377	3
Högsta årskurs 1	2 323	2	1 259	2	1 064	2
Alla	111 406	100	56 497	100	54 909	100

Kommentar: Vi har inte tagit hänsyn till antal studieår som ungdomen varit studerande i gymnasieskolan, vilket t.ex. innebär att vi bortser från om ungdomarna tagit fyra eller fem studieår på sig att fullfölja sin gymnasieutbildning.

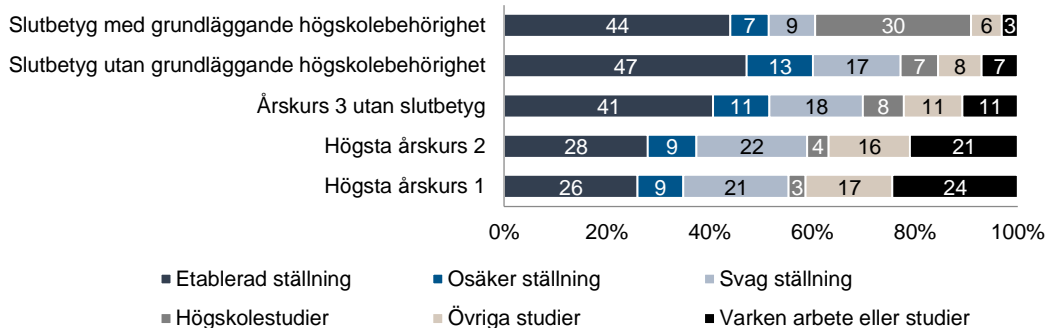
Som tabell 1 visar gick 72 procent av männen och 79 procent av kvinnorna ut från gymnasieskolans nationella program med slutbetyg och grundläggande behörighet. Grupperna av ungdomar som högst gått årskurs ett eller två är minst till antal och utgör tillsammans 5 procent av ungdomarna. Mer information om grupperna finns i rikstabellerna.

Det tredje året i gymnasieskolan avgörande för etablering och vidare studier

Den viktigaste faktorn för etablering och vidare studier är att ungdomarna går alla tre åren i gymnasieskolan, oavsett om eleven läst ett studieförberedande eller yrkesförberedande program. Det kan utläsas i diagram 1 där olika gruppers verksamhet jämförs fem år efter avslutade studier i gymnasieskolan.

² Till studieförberedande program räknas estetiska programmet, International Baccalaureate, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet samt Waldorf.

³ Till yrkesförberedande program räknas barn- och fritidsprogrammet, byggprogrammet, elprogrammet, energiprogrammet, fordonsprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, hotell- och restaurangprogrammet, industriprogrammet, livsmedelsprogrammet, medieprogrammet, naturbruksprogrammet samt omvårdnadsprogrammet.

Diagram 1. Etableringsstatus efter fem år bland ungdomar som avslutade gymnasieskolan 2008/09, fördelat på grupper. Andelar (%).

De ungdomar som gått i årskurs 3 hade en betydligt bättre ställning än de som inte hade nått gymnasieskolans sista årskurs. Bland ungdomarna som gått i högst årskurs ett eller två var 21 respektive 24 procent utanför arbetsmarknaden – de varken arbetade eller studerade – fem år efter gymnasieskolan. Motsvarande siffra bland ungdomarna som gått i årskurs tre var mellan 3 och 11 procent. Störst andel etablerade återfinns i gruppen som gick ut från gymnasieskolan med slutbetyg utan grundläggande behörighet, 47 procent.

Vad ungdomar gör ett till fem år efter gymnasieskolan

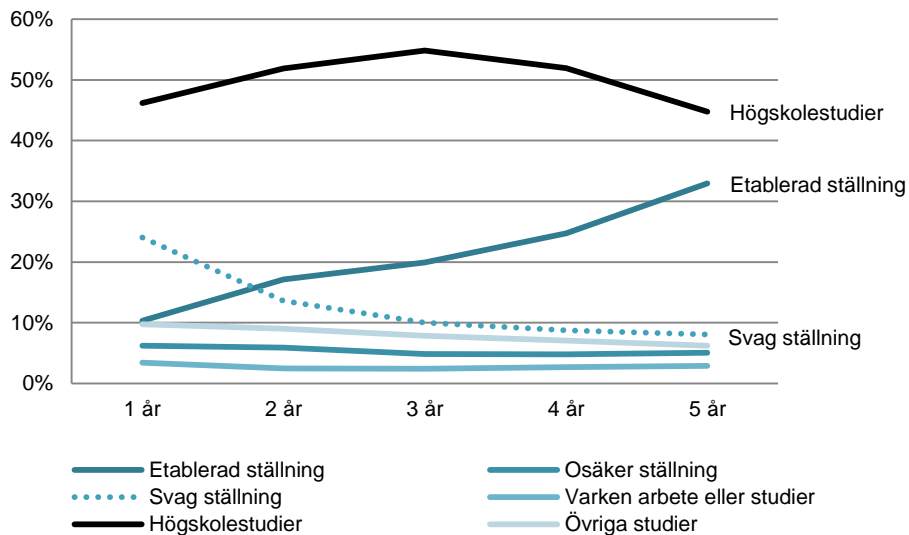
I detta avsnitt presenteras hur ungdomarna som gick ut gymnasieskolan läsåret 2008/09 etablerade sig ett till fem år efter gymnasieskolan. Här ingår endast ungdomar som har fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet. Resultaten är uppdelade efter programtyperna studieförberedande respektive yrkesförberedande program.

Hälften studerade vidare efter avslutat studieförberedande program

Bland eleverna som gick ut gymnasieskolan från ett studieförberedande program studerade 46 procent på högskolan ett senare, vilket presenteras i diagram 2. Andelen etablerade var 10 procent och andelen med svag ställning 24 procent.

Efter tre år hade andelen elever med svag ställning minskat till 10 procent och ungdomar med etablerad ställning ökat till 20 procent. Trenden fortatte och fem år efter gymnasieskolan hade 33 procent av ungdomarna en etablerad ställning och 8 procent en svag ställning på arbetsmarknaden. Andelen studerande på högskola nådde efter tre år en topp på 55 procent och minskade sedan till 45 procent vid femte året.

Diagram 2. Etableringsstatus ett till fem år efter gymnasieskolan. Ungdomar som läst ett studieförberedande program och som fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09.

Andelen ungdomar som hade en osäker ställning eller som varken arbetade eller studerade var till stor del oförändrad under perioden. Efter fem år var andelen med osäker ställning 5 procent och andelen som varken studerade eller arbetade 3 procent.

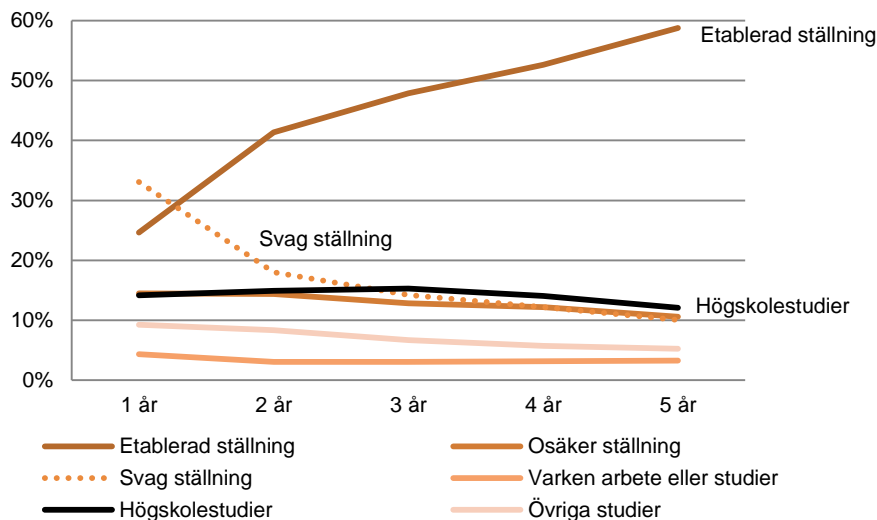
Andelen ungdomar i övriga studier var efter ett år 10 procent. Andelen minskade gradvis under perioden och var fem år efter gymnasieskolan 6 procent.

60 procent etablerade på arbetsmarknaden fem år efter avslutat yrkesförberedande program

Bland eleverna som gick ut gymnasieskolan från ett yrkesförberedande program studerade 14 procent på högskolan ett år senare, vilket presenteras i diagram 3. Störst andel hade en svag ställning ett år efter gymnasieskolan, 33 procent. Andelen etablerade var 25 procent och andelen med osäker ställning 15 procent.

Efter tre år hade andelen elever med svag ställning minskat till 14 procent och ungdomar med etablerad ställning ökat till 48 procent. Trenden fortatte och fem år efter avslut från gymnasieskolan hade majoriteten, 59 procent, av ungdomarna en etablerad ställning och 10 procent hade en svag ställning på arbetsmarknaden. Andelen studerande på högskola nådde efter tre år en topp på 15 procent och minskade sedan till 12 procent vid femte året.

Diagram 3. Etableringsstatus ett till fem år efter gymnasieskolan. Ungdomar som läst ett yrkesförberedande program och fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09.

Andelen ungdomar som hade en osäker ställning minskade från 14 till 11 procent under den undersökta perioden. Andelen ungdomar som varken arbetade eller studerade var till stor del oförändrad under de fem undersökta åren, runt 4 procent.

Andelen ungdomar i övriga studier var efter ett år 9 procent. Andelen minskade gradvis under perioden och var fem år efter gymnasieskolan 5 procent.

Skillnader i etableringsstatus mellan programmen

I detta avsnitt tittar vi närmare på skillnader mellan enskilda program vad gäller ungdomars etableringsstatus 2014. Här ingår endast ungdomar som har fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet.

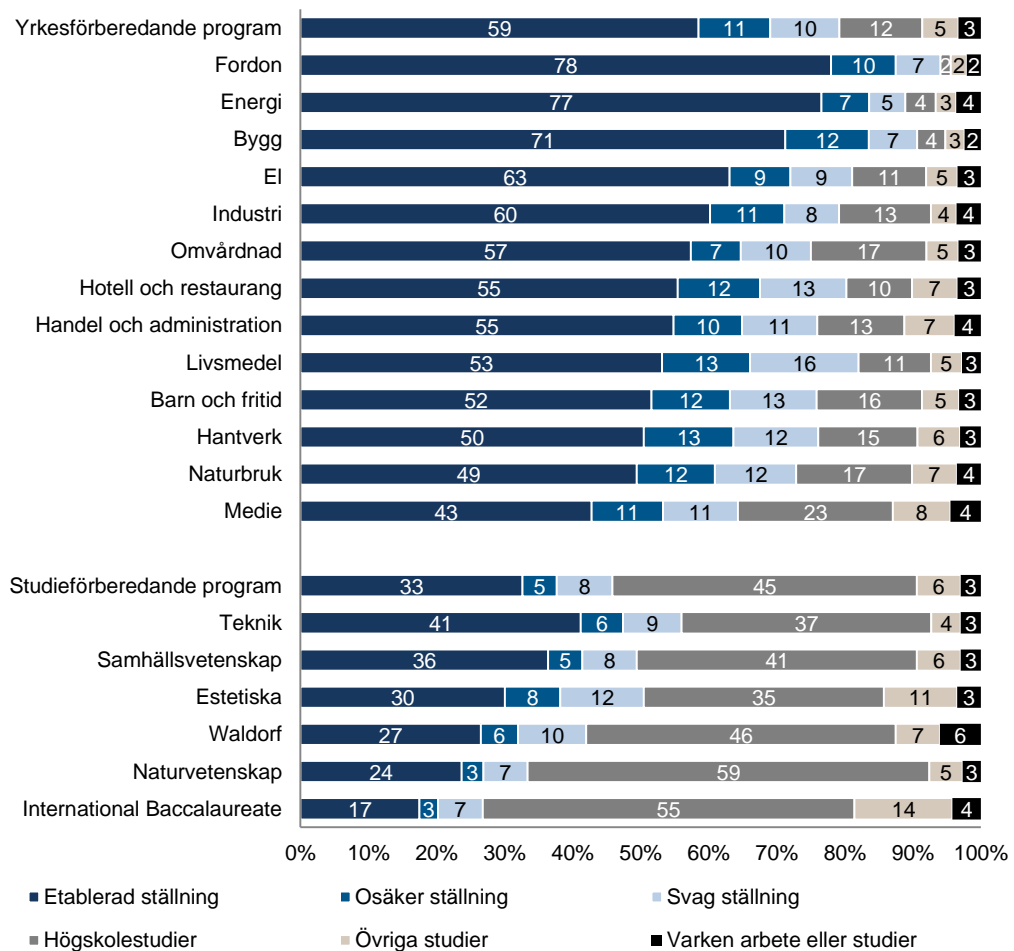
Större andelar etablerade från yrkesförberedande program

Diagram 4 nedan redovisar verksamhet efter gymnasieskolan på programnivå. Diagrammet visar att utbildningarnas innehåll hade betydelse för vad ungdomarna sedan gjorde fem år efter gymnasieskolan. Arbetsmarknadsanknytningen var betydligt starkare bland de elever som läst ett yrkesförberedande program. Istället var det vanligare att studera på högskola efter att ha läst ett studieförberedande program.

Störst andel etablerade finns bland de ungdomar som läst fordonsprogrammet, energiprogrammet och byggprogrammet. Drygt 70 procent av ungdomarna som avslutat sin utbildning på dessa program 2008/09 hade fem år senare en etablerad

ställning på arbetsmarknaden. Störst andel studerande finns bland ungdomarna som läst naturvetenskapsprogrammet, 59 procent.

Diagram 4. Etableringsstatus fem år efter gymnasieskolan bland ungdomar som fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09, per program. Andelar (%).

Skillnader i etableringsstatus mellan könen

I detta avsnitt undersöks hur kvinnor och män etablerar sig olika efter gymnasieskolan. Här ingår endast ungdomar som har fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet.

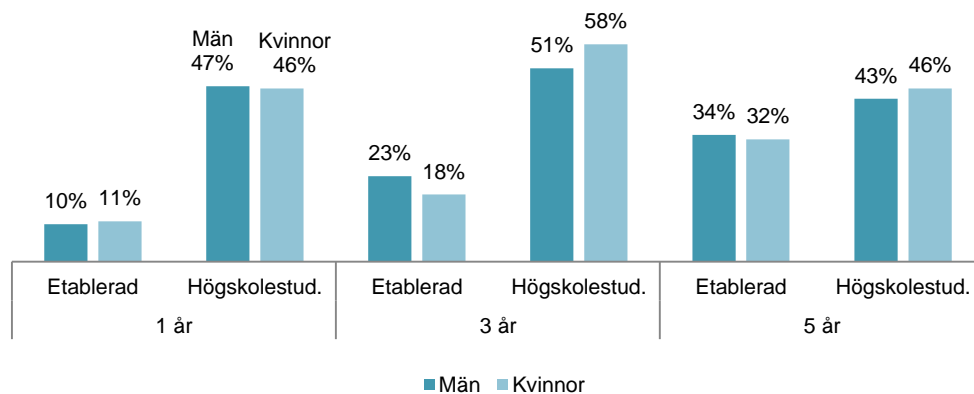
Liknande mönster i kvinnor och mäns verksamheter efter studieförberedande program

Bland ungdomarna som gick ut gymnasieskolan från ett studieförberedande program var det en något större andel bland kvinnorna än bland männen som studerade på högskola, tre och fem år efter gymnasieskolan, det visar diagram 5.

Störst skillnad uppkom tre år efter gymnasieskolan då 58 procent av kvinnorna och 51 procent av männen studerade på högskola.

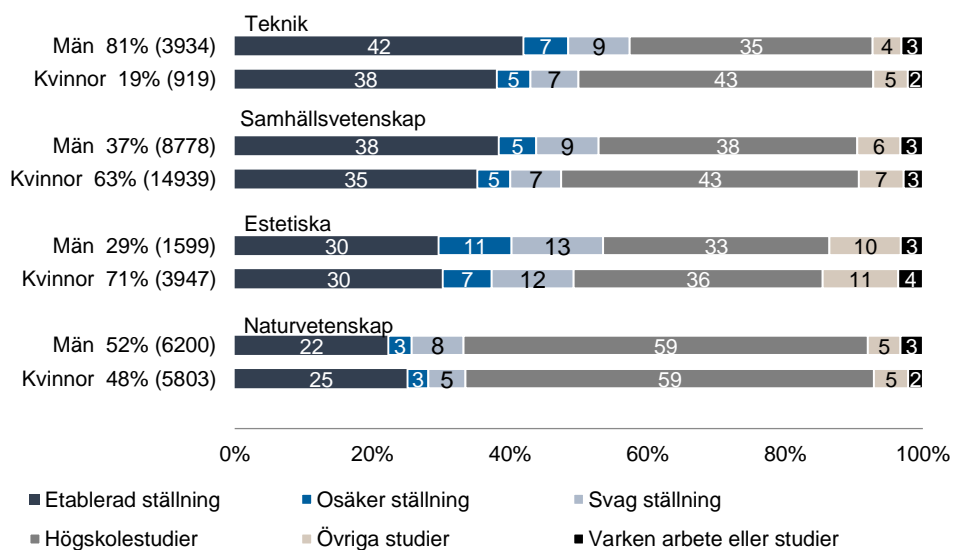
Andelen med etablerad ställning var något mindre bland kvinnorna jämfört med männen. Tre år efter gymnasieskolan var skillnaden som störst, 5 procentenheter. Efter fem år var skillnaderna små mellan könen avseende andel etablerade och studerande vid högskola.

Diagram 5. Etableringsstatus ett, tre och fem år efter gymnasieskolan. Uppdelat på män och kvinnor, som läst studieförberedande program och fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09.

I diagram 6 nedan redovisas könsskillnader per program, fem år efter gymnasieskolan. De största skillnaderna i etableringsstatus återfinns mellan programmen snarare än mellan könen.

Diagram 6. Etableringsstatus efter fem år bland ungdomar som fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09, de fyra största studieförberedande program. Uppdelat på kön. Andelar (%).

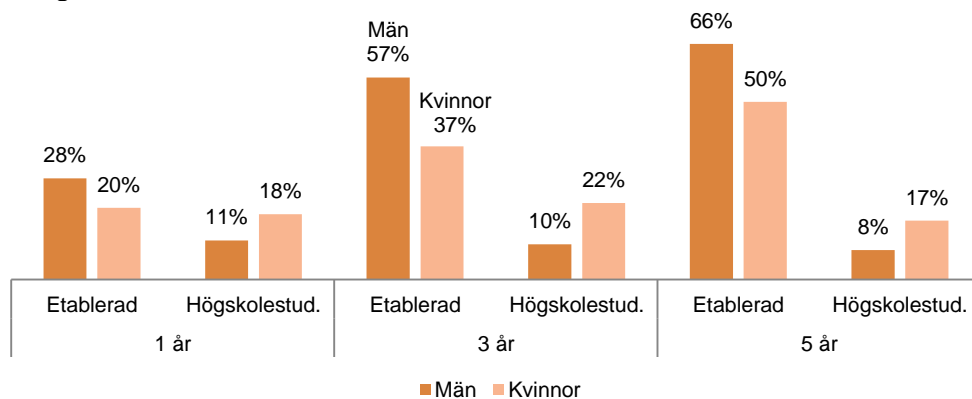
Som diagram 6 visar var könsskillnaderna små i verksamhet fem år efter gymnasieskolans största studieförberedande program. Störst skillnad mellan finns bland de ungdomar som läste teknikprogrammet. 43 procent bland kvinnorna studerade på högskola och 35 procent av männen. Vidare hade 38 procent av kvinnorna en etablerad ställning och 42 procent av männen.

Stora skillnader mellan kvinnor och mäns verksamheter efter yrkesförberedande program

Bland ungdomarna som gick ut gymnasieskolan från ett yrkesförberedande program var männen i betydligt större utsträckning än kvinnorna etablerade på arbetsmarknaden ett, tre och fem år efter gymnasieskolan, det visar diagram 7. Kvinnorna studerade istället på högskola i större utsträckning än männen under alla tre år.

Störst skillnad mellan könen uppkom efter tre år då 57 procent av männen och 37 procent av kvinnorna hade en etablerad ställning. Skillnaden på 20 procentenheter kunde till viss del förklaras med att kvinnorna i större utsträckning studerade. Efter fem år hade skillnaden minskat något.

Diagram 7. Etableringsstatus ett, tre och fem år efter gymnasieskolan. Uppdelat på män och kvinnor, som läst studieförberedande program och fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09.

I diagram 8a-b nedan redovisas könsskillnader per program, fem år efter gymnasieskolan. De största skillnaderna mellan könen återfinns efter studier på de mansdominerade yrkesförberedande programmen, se diagram 8a. Efter avslutad gymnasieutbildning där könsfördelningen var mer jämn, se diagram 8b, är skillnaderna i verksamhet mellan könen inte lika stora fem år efter gymnasieskolan.

Kvinnor från mansdominerade program etablerade i lägre grad än män

Störst skillnad mellan kvinnor och mäns verksamhet fem år efter gymnasieskolan 2008/09 återfinns bland de ungdomar som läste fordonsprogrammet, energiprogrammet och industriprogrammet, program med en majoritet män. Kvinnorna studerade på högskola i större utsträckning, men det kan inte förklara

hela skillnaden. Kvinnorna hade även en svag eller osäker ställning på arbetsmarknaden i större utsträckning än männen.

Minst skillnad mellan kvinnor och mäns verksamhet efter fem år finns bland de ungdomar som läste handels- och administrationsprogrammet, hotell- och restaurangprogrammet och omvårdnadsprogrammet, program med en majoritet kvinnor.

Störst andel etablerade efter gymnasieskolan återfinns bland männen som läste fordonsprogrammet och energiprogrammet, 80 respektive 77 procent. Störst andel etablerade kvinnor återfinns bland de som läste byggprogrammet och omvårdnadsprogrammet, 57 respektive 56 procent. Störst andel som studerade på högskola återfinns bland kvinnor som läste industriprogrammet, 29 procent.

Diagram 8a. Etableringsstatus efter fem år bland ungdomar som fått slutbetyg med grundläggand behörighet 2008/09. Yrkesförberedande program, andelen män > 60 %. Andelar (%)

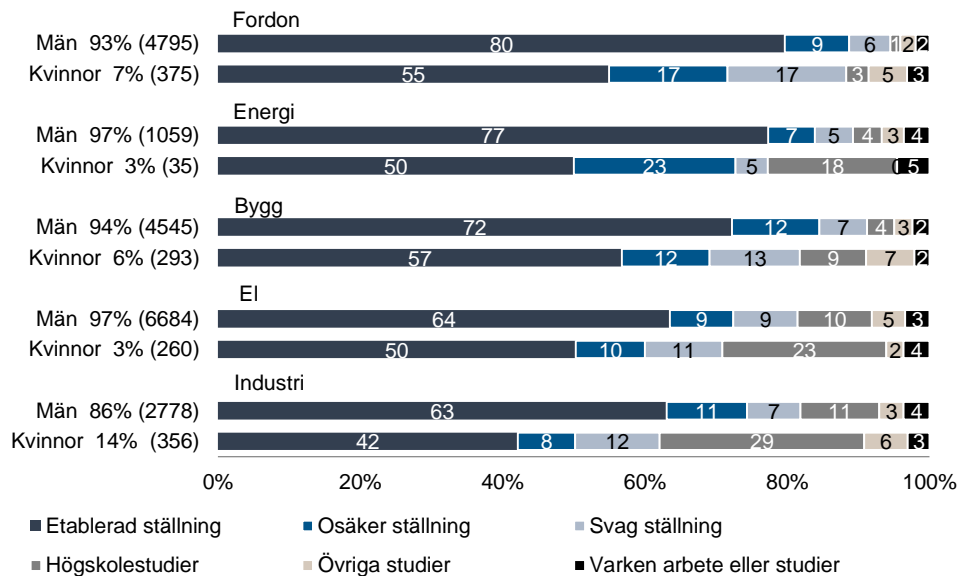
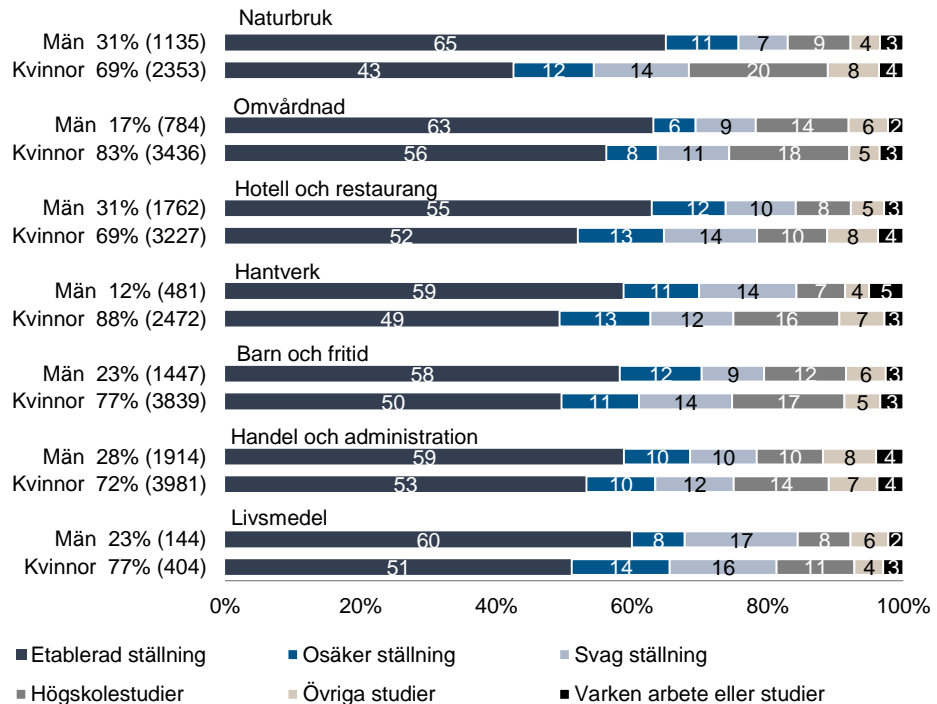

Diagram 8b. Etableringsstatus efter fem år bland ungdomar som fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09. Yrkesförberedande program, andelen kvinnor > 60 %. Andelar (%).

Skillnader i etableringsstatus relaterade till svensk och utländsk bakgrund

I detta avsnitt undersöks hur ungdomarnas bakgrund har betydelse för etablering på arbetsmarknaden. Här ingår endast ungdomar som har fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet.

När det gäller kategoriseringen av ungdomarnas bakgrund sker en indelning i tre grupper utifrån deras eget och föräldrarnas födelseland enligt följande: 1) svensk bakgrund (ungdomar födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige), 2) med utlandsfödda föräldrar (ungdomar födda i Sverige med båda föräldrar födda utomlands) samt 3) utlandsfödda (ungdomar som är födda utomlands).

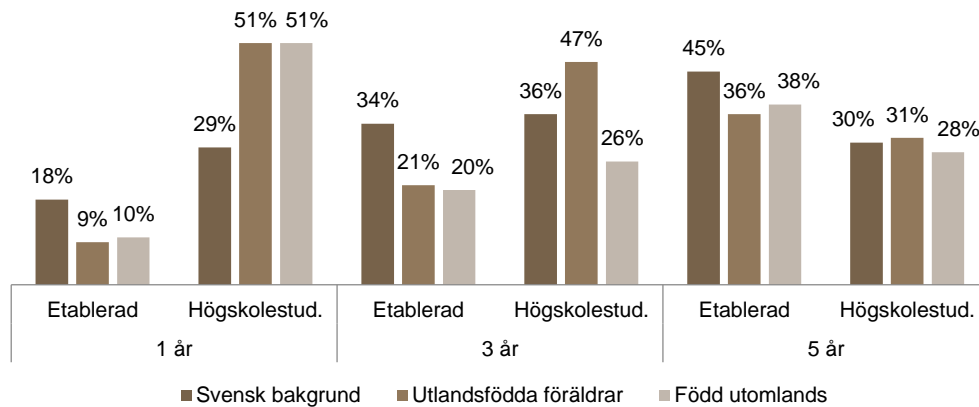
Ungdomar med utländsk bakgrund etablerade i lägre grad än de med svensk bakgrund

Som diagram 9 nedan visar var det vanligare att ha en etablerad ställning på arbetsmarknaden bland ungdomar med svensk bakgrund än för de andra grupperna ett, tre och fem år efter gymnasieskolan. Det var minst vanligt att ha en

etablerad ställning bland elever med utlandsfödda föräldrar, dessa ungdomar studerade istället på högskola i större utsträckning än de andra grupperna.

Fem år efter gymnasiet var det vanligare att ungdomarna med utlandsfödda föräldrar studerade på högskola än de andra grupperna för bygg-, energi-, fordons-, industri- samt livsmedelsprogrammet.

Diagram 9. Etableringsstatus fem år efter gymnasieskolan bland ungdomar som fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09. Uppdelat på svensk och utländsk bakgrund. Andelar (%).

I diagram 10a-b nedan redovisas skillnader i etableringsstatus relaterade till svensk och utländsk bakgrund på programnivå. Programmen som presenteras är de med flest ungdomar med utländsk bakgrund.

Ett genomgående mönster är att ungdomar födda i Sverige hade en etablerad ställning i större utsträckning än de andra grupperna. Mönstret var tydligare efter de yrkesförberedande programmen, se diagram 10b, än de studieförberedande programmen.

Ungdomar födda utomlands eller med utlandsfödda föräldrar hade i större utsträckning en svag eller osäker ställning på arbetsmarknaden än ungdomarna med svensk bakgrund fem år efter gymnasieskolan. De var dessutom i något större utsträckning utanför arbetsmarknaden – varken arbetade eller studerade – än ungdomarna med svensk bakgrund, i synnerhet bland ungdomar som läst ett yrkesförberedande program.

Diagram 10a. Etableringsstatus fem år efter gymnasieskolan bland ungdomar som fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09. Uppdelat på svensk och utländsk bakgrund. De studieförberedande program med flest ungdomar med utländsk bakgrund. Andelar (%).

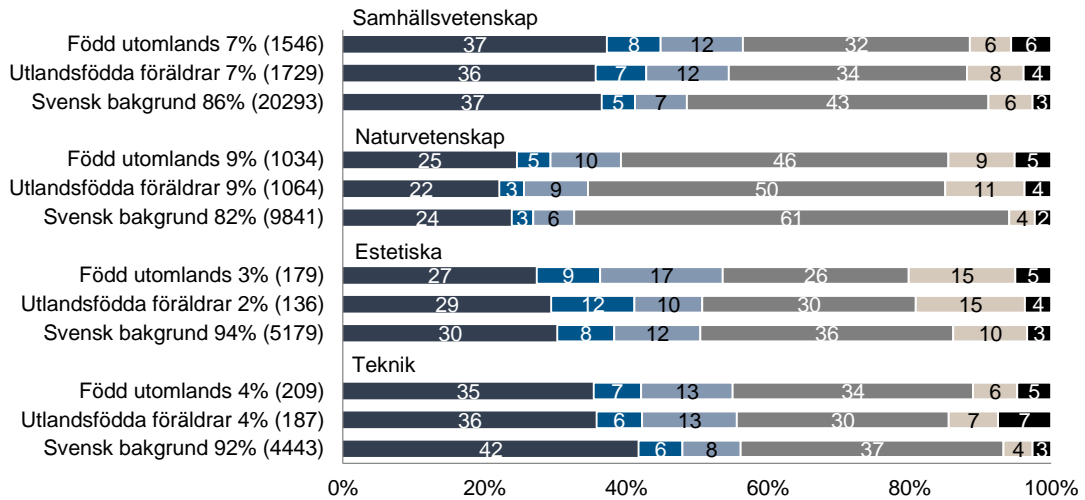
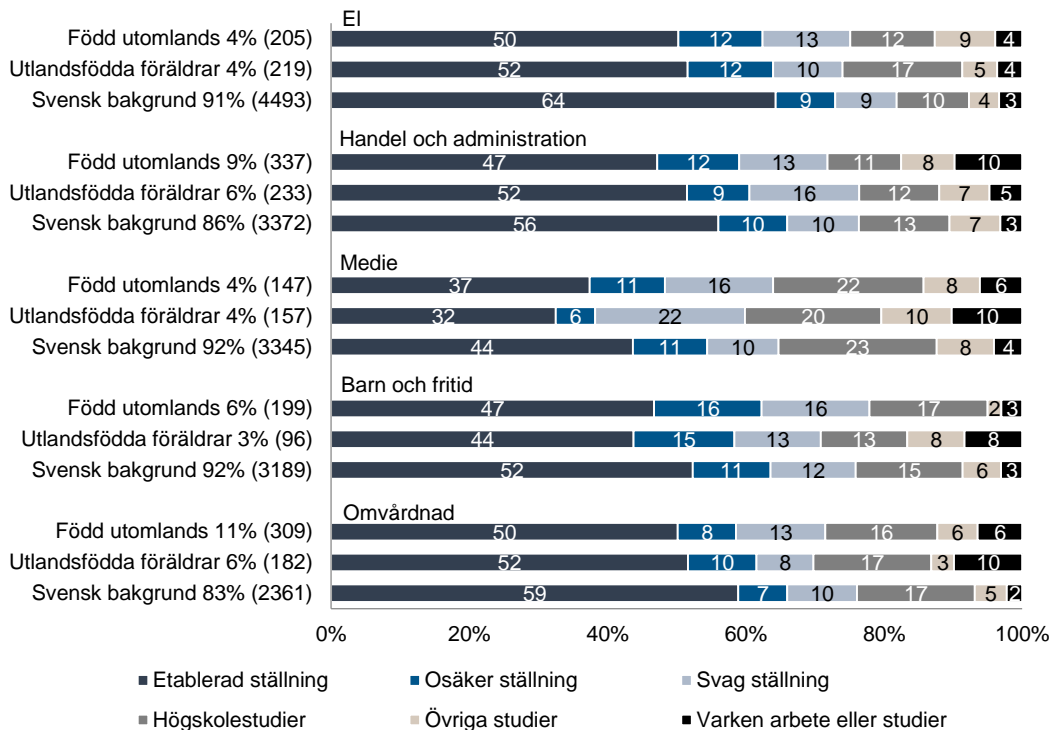

Diagram 10b. Etableringsstatus fem år efter gymnasieskolan bland ungdomar som fått slutbetyg med grundläggande behörighet 2008/09. Uppdelat på svensk och utländsk bakgrund. De yrkesförberedande program med flest ungdomar med utländsk bakgrund. Andelar (%).

Bilaga

Individernas etableringsstatus är årsbaserad och totalräknad. Variabeln klassificeras i sex olika kategorier utifrån individbaserade uppgifter som finns i LISA-databasen hämtade från flera olika datakällor. Uppgifter som ingår i skapandet av variabeln etableringsstatus är:

- Antal dagar i deltidslöshet
(Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händsedatabas)
- Antal dagar i (heltids-)arbetslöshet
(Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händsedatabas)
- Antal dagar i ”åtgärdsstudier”
(Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händsedatabas)
- Antal dagar med tillfällig timdagpenning
(Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händsedatabas)
- Summa inkomst föranledd av arbetslöshet
(Inkomst- och taxeringsregistret)
- Summa inkomst föranledd av studier
(Inkomst- och taxeringsregistret)
- Registrering på högskolans grundutbildning aktuellt år
(Registret över personer i utbildning)
- Registrering på högskolans forskarutbildning aktuellt år
(Registret över personer i utbildning)
- Förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar
(Sysselsättningsregistret och Inkomst- och taxeringsregistret)
- Nettoinkomst av näringsverksamhet
(Sysselsättningsregistret)
- Sysselsättningsstatus
(Sysselsättningsregistret)
- Aktiv eller passiv egenföretagare
(Sysselsättningsregistret)

Kategoriseringen av etableringsstatus sker enligt följande (inkomstgränser gäller för verksamhetsåret 2014):

Etablerad ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst på minst 183 600 kr, sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november månad 2014), inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning.

Osäker ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst på minst 155 300 kr och upp till 183 600 kr. Vid inkomst av aktiv näringsverksamhet gäller ingen nedre inkomstgräns. Inte klassificerad som studerande.

eller

Arbetsinkomst på minst 183 600 kr och under året förekomst av arbetslöshet (hel- eller deltid), arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller inte klassificerad som sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition. Inte klassificerad som studerande.

Svag ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst upp till 155 300 kr. Inte klassificerad som studerande.

eller

Arbetsinkomst på minst 155 300 kr och under året förekomst av heltids-arbetslöshet/arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar. Inte klassificerad som studerande.

Högskolestudier

Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen 2014 och erhållit någon form av studieersättning samma år. Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden

Övriga studier

Erhållit någon form av studieersättning under aktuellt år. Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden eller högskolestuderande.

Utanför arbetsmarknaden

Avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år. Inte klassificerad som studerande. Benämns som ”varken arbete eller studier” i denna PM.